

ทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลเพื่อการจัดสวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน
กรณีศึกษา ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
A Charity of Recycled Waste to be Welfare for The Disadvantaged
in a Community: a Case Study of Ram Daeng Subdistrict,
Singhanakhon District, Songkhla Province

พิชญารณณ์ เขยชม^{1*} อีระวัตร บุญเรือง² พงศกร มิ่งสุข³ สิริกาญจน์ ทองแท้⁴ กนิษฐา คงใหม่⁵ และสุจิรา วิจิตร⁶

^{1,2,3,4,5,6}มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

*E-mail: pitchayaporn1006@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลในตำบลรำแดง และการจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนจากการดำเนินงานกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 16 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลรำแดง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 10 หมู่บ้าน และผู้ด้อยโอกาส ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าและวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย

ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลเกิดจากการปรับเปลี่ยนแนวความคิดใหม่ในการจัดการปัญหาขยะ โดยดำเนินการ 1) วางแผนดำเนินงาน 2) การดำเนินงาน โดยนำรายได้จากการทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลมาใช้ในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 3) การติดตามและตรวจสอบผลจากกิจกรรม 4) การพัฒนากิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล การจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนจากการดำเนินงานกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลนั้น มุ่งจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย คือ 1) การปรับปรุงสุขภัณฑ์และห้องน้ำให้กับผู้สูงอายุ 2) การซ่อมแซมบ้านให้แก่คนยากจน ซึ่งนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ด้อยโอกาส

คำสำคัญ: ทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล, การจัดสวัสดิการ, ผู้ด้อยโอกาส, ตำบลรำแดง

Abstract

The research was aimed to study charity operation of recycled waste in Ram Daeng Subdistrict, Singhanakhon District, Songkhla Province and the welfare gained

¹⁻⁵ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

⁶ อาจารย์ ดร., หลักสูตรสวัสดิการสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

from the charity to help the disadvantaged in the community. This qualitative research was collected the data through semi-structured interview with 16 key informants: the officials of Ram Daeng Subdistrict Administrative Organization, the subdistrict headman, 10 village leaders, and the disadvantaged. Triangulation and analytic induction were then used to analyze the data.

The research results showed that the charity of recycled waste came from the new idea to deal with waste problems. The operation included (1) planning activities, (2) doing the activities, (3) following-up and evaluation, (4) developing activities. The welfare for these disadvantaged in the community, gained from the charity, was focused on two aspects of housing: (1) improving sanitary wares and toilets for the elderly people and (2) repairing the poor's houses. In conclusion, such welfare was part of ways to lead to their better quality of life in the community.

Keywords: charity of recycled waste, welfare, the disadvantaged, Ram Daeng Subdistrict

หลักการเหตุผล

ระบบสวัสดิการสังคมของประเทศไทยภายใต้นโยบายสังคมในปัจจุบัน มุ่งเน้นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตของคนในสังคม ผ่านระบบสวัสดิการสังคม 4 เสาหลัก โดยเสาหลักที่ 1-3 เป็นการจัดสวัสดิการโดยภาครัฐ ได้แก่ การช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคม และการบริการทางสังคม และเสาหลักที่ 4 การสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม เป็นการจัดสวัสดิการขององค์กรชุมชน ภาคธุรกิจ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการขับเคลื่อนและสนับสนุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นอย่างทั่วถึง (วิสา ตั้งนทีทวีผล, 2550)

ปัจจุบันเสาหลักที่ 4 ถือเป็นสวัสดิการที่มีความสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในการสร้างระบบสวัสดิการเพื่อความมั่นคงในชีวิตของคนในชุมชน การจัดสวัสดิการของชุมชนนั้นมีหลากหลายรูปแบบ เช่น ในรูปสิ่งของ เงินทอง หรือการช่วยเหลือเกื้อกูล โดยเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชน โดยผู้รับประโยชน์ครอบคลุมถึงบุคคลทุกคนในชุมชน (พรหมทิพย์ เพชรมาก (เรียบเรียง), (ม.ป.ป.))

ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีศักยภาพในการจัดสวัสดิการโดยชุมชน และเพื่อชุมชน โดยผ่านการทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ชุมชนได้เปลี่ยนกองขยะภายในชุมชนให้เป็นกองทุนที่นำไปสู่การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ประสบปัญหาในชุมชน

จากที่กล่าวมา จึงนำมาสู่ความสนใจในการศึกษาการดำเนินกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลเพื่อการ
จัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน การศึกษาประเด็นดังกล่าวสามารถเป็นข้อมูลพื้นฐาน
และต้นแบบในการพัฒนาการจัดสวัสดิการของชุมชนเพื่อการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิต
ของผู้ด้อยโอกาสในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลในตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร
จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนจากการดำเนินกิจกรรม
ทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลในตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ประเด็นที่ทำการศึกษา 2 ประเด็นหลัก คือ

- 1) การดำเนินกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลในตำบลรำแดง
- 2) การจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนจากการดำเนินกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะ
รีไซเคิลในตำบลรำแดง

ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนกันยายน 2563 ถึงเดือนมีนาคม 2564

ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากรเป้าหมาย พื้นที่ในการศึกษา คือ หมู่ที่1-10 ตำบลรำแดง
อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ซึ่งประชากรเป้าหมายประกอบด้วย

1. *ภาครัฐ* ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลรำแดง ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่
รับผิดชอบกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลโดยตรง ซึ่งได้แก่ นักพัฒนาชุมชน
2. *ภาคประชาชน* ประกอบด้วย
 - ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย กำนัน และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่1-10
 - ประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับความช่วยเหลือจากการดำเนินกิจกรรม
ทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล จำนวน 4 คน

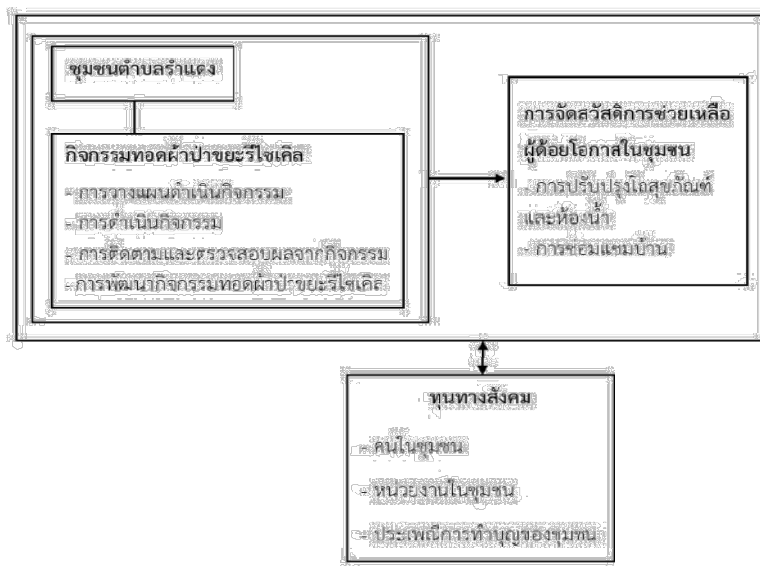
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดสวัสดิการชุมชน เป็นแนวคิดที่มุ่งอธิบายการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตของ
คนในชุมชน ซึ่งรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

แนวคิดโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม เป็นแนวคิดที่มุ่งอธิบายการจัดสวัสดิการสังคมขั้นต่ำ
โดยกลุ่มประชาชนจัดขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ด้อยโอกาส

แนวคิดทุนทางสังคม เป็นแนวคิดที่มุ่งอธิบายสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนและถูกนำมาใช้ในมิติที่หลากหลาย ครอบคลุมสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

แนวคิดวงจรการบริหารงานคุณภาพ เป็นแนวคิดที่กล่าวถึงวงจรบริหาร 4 ขั้นตอน(PDCA) ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการดำเนินการหรือปรับปรุงแก้ไข
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ซึ่งเน้นในส่วนของแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการศึกษา การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลเพื่อการจัดสวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการเข้าร่วมกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลในชุมชน ตลอดจนการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ในการสังเกตบริบทสภาพแวดล้อมทั่วไปในชุมชน ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย เพื่ออธิบายในประเด็นที่ทำการศึกษา

ผลการศึกษา

1. การดำเนินกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิลในตำบลรางแดง

1.1 ประวัติความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล

กิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล เกิดจากแนวความคิดการจัดการปัญหาขยะของนักพัฒนาชุมชน ซึ่งระยะแรกได้วางแผนและจัดอบรมความรู้การจัดการขยะแก่คนในชุมชน แต่ไม่ประสบ

ผลสำเร็จ จึงนำมาสู่แนวความคิดการจัดการปัญหาขยะอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ผ่านประเพณีการทำบุญทอดผ้าป่าที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี จึงเกิดกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะฯ ครั้งแรกในปีพ.ศ. 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกในการกำจัดขยะด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การจัดการขยะโดยภาคประชาชน และจัดหางบประมาณในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ตลอดจนสร้างความรักความสามัคคี และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชน

1.2 การดำเนินกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล

กิจกรรมทอดผ้าป่าขยะฯ ดำเนินการโดยอาศัยทุนทางสังคม ผ่านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ และประเพณีในชุมชน โดยมีกระบวนการ ดังนี้

(1) **วางแผนดำเนินกิจกรรม** โดยผ่านการพูดคุยร่วมกันของนักพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ อบต.รำแดง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน และชาวบ้าน เกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ การรวบรวมขยะรีไซเคิลจากคนในชุมชนและผู้เข้าร่วมกิจกรรม การค้นหาและระบุเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาสในแต่ละหมู่บ้าน การกำหนดแนวทางและรูปแบบการให้ความช่วยเหลือ ลำดับขั้นตอนของกิจกรรม และสถานที่ดำเนินการ

(2) การดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วย การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

(2.1) **การให้ความรู้เรื่องการค้าแยกขยะ** โดยนักพัฒนาชุมชนดำเนินการให้ความรู้ การแยกขยะ 4 ประเภทแก่คนในชุมชน ผ่าน 2 ช่องทาง คือ หอกระจายข่าว และการจัดอบรม ณ ศาลาอเนกประสงค์หมู่ที่ 3 เพื่อให้คนในชุมชนดำเนินการคัดแยกขยะประเภทต่างๆ

(2.2) **การรวบรวมและการคัดแยกขยะ** เป็นบทบาทหน้าที่หลักของอบต.รำแดง

การรวบรวมขยะในชุมชน โดยทุกวันที่ 1 อบต.รำแดงร่วมกับชาวบ้านเก็บขยะริมถนน และรวบรวมขยะจากครัวเรือนในทุกหมู่บ้าน วันที่ 10 และ 20 รวบรวมขยะจากโรงเรียน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลรำแดงตามลำดับ โดยรับซื้อขยะจากครูนักเรียน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลฯ และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งมีวิธีการจัดการเงิน 2 รูปแบบ คือ 1) การจ่ายเงินสดให้แก่ผู้นำขยะมาขาย 2) การนำเงินฝากไว้กับอบต.รำแดง ซึ่งจะมีสิทธิ์จับสลากของขวัญในวันกิจกรรม ภายหลังจากการรวบรวมขยะฯ จึงนำมาจัดเก็บ ณ สถานที่ที่เตรียมไว้ โดยปี พ.ศ.2561-2562 จัดเก็บ ณ ฐานการเรียนรู้ที่ 7 ในหมู่ที่ 7 และปีพ.ศ.2563-2564 ได้เปลี่ยนมาใช้พื้นที่สวนของนักพัฒนาชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ในหมู่ที่ 6

การค้าแยกขยะ โดยนำขยะที่ได้จากการรวบรวมมาจำแนกเป็น 4 ประเภท คือ

1) ขยะย่อยสลาย 2) ขยะรีไซเคิล 3) ขยะทั่วไป 4) ขยะอันตราย เพื่อดำเนินการจัดการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และนำขยะรีไซเคิล อาทิ กระดาษลัง ขวดพลาสติก เป็นต้น มาใช้ในกิจกรรมต่อไป

(2.3) **การจัดขบวนทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล** โดยเคลื่อนขบวนไปยังหมู่บ้านต่างๆ เพื่อรวบรวมขยะฯ ที่ชาวบ้านเตรียมไว้สำหรับร่วมกิจกรรม โดยมีนางรำจากโรงเรียนผู้สูงอายุร่วมขบวน

ไปยังอาคารอเนกประสงค์หมู่ที่ 3 และพิธีเปิดมีการแสดงจากโรงเรียนผู้สูงอายุ ภายหลังจากพิธีกรรมทางศาสนา จึงนำขยะฯ ที่ได้รับบริจาคและจากการรวบรวมในชุมชนไปจัดเก็บในพื้นที่สวนของนักพัฒนาชุมชน เพื่อจำหน่ายให้กับพ่อค้ารับซื้อของเก่าในวันถัดไป จากนั้นนักพัฒนาชุมชนชี้แจงรายได้ผ่านการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย และนำรายได้มาใช้ในการช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

สำหรับการทอดผ้าป่าขยะฯ นอกเหนือจากบทบาทของหน่วยงานดังกล่าวมาข้างต้น ยังมีเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานภายในตำบล ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ชมรมผู้พิการ กองทุนหลักประกันสุขภาพอบต.รำแดง และหน่วยงานภายนอกชุมชนจำนวนมาก ในการร่วมมอบเงินสมทบและนำขยะฯ มาร่วมกิจกรรม

(3) การติดตามและตรวจสอบผลจากกิจกรรม โดยนักพัฒนาชุมชนและเจ้าหน้าที่อบต.รำแดง ได้เข้าไปติดตามและตรวจสอบผลการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ผ่านการลงพื้นที่สอบถามความเป็นอยู่ของผู้ด้อยโอกาสหลังจากได้รับการช่วยเหลือ ว่ามีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหรือไม่อย่างไร หรือจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง เพื่อนำไปดำเนินการต่อยอดและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

(4) การพัฒนากิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล โดยการนำข้อมูลจากการติดตามและตรวจสอบผลจากกิจกรรมภายใต้การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบและกำหนดการจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนผ่านการดำเนินกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะฯ ในปีถัดไป ดังเช่น ผลจากการจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนที่มีการดำเนินการปรับปรุงโถงสุขภัณฑ์และห้องน้ำให้กับผู้สูงอายุในปีพ.ศ.2561 นั้น ได้นำมาสู่การพัฒนารูปแบบและการจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนในปีพ.ศ.2563 โดยดำเนินการซ่อมแซมบ้านให้แก่คนยากจน ทั้งนี้ การพัฒนากิจกรรมทอดผ้าป่าขยะฯ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการจัดสวัสดิการที่หลากหลายและตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานของผู้ด้อยโอกาสในชุมชนอย่างครอบคลุมและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

2. การจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสจากการดำเนินกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล

2.1 กระบวนการคัดเลือกผู้ด้อยโอกาสในการจัดสวัสดิการช่วยเหลือ

(1) อบต.รำแดงดำเนินการประชาสัมพันธ์การให้ความช่วยเหลือจากกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะฯ ผ่านหอกระจายข่าว เพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ดูแลงทะเบียนขอรับการช่วยเหลือ โดยเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ด้อยโอกาสที่กำหนดไว้ในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- คนยากจน ซึ่งขาดสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน รายได้ไม่เพียงพอ และได้ลงทะเบียนคนยากจนกับอบต.ตำบลรำแดงไว้แล้ว

- ผู้สูงอายุ ซึ่งมีความลำบากในการดำเนินชีวิตและมีโรคประจำตัว

- ผู้พิการ ซึ่งมีข้อจำกัดด้านร่างกายในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

- ผู้ป่วยติดเตียง ซึ่งนอนอยู่บนเตียงตลอดเวลา ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

(2) อบต.รำแดงดำเนินการคัดเลือกผู้ด้อยโอกาส โดยพิจารณาจากเกณฑ์คุณสมบัติร่วมกับข้อมูลคนยากจนที่สำรวจไว้ก่อนแล้ว เพื่อประเมินปัญหาและจัดลำดับการให้ความช่วยเหลือ

(3) แจกจ่ายชื่อผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับความช่วยเหลือ เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือภายหลังจากกิจกรรมทอดผ้าป่าฯ

2.2 รูปแบบการจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

การจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสจากกิจกรรมทอดผ้าป่าฯ เป็นกระบวนการเปลี่ยนขยะเป็นเงิน เพื่อนำมาสู่การจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมุ่งจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 2 รูปแบบ ดังนี้

(1) การปรับปรุงโภสุขภัณฑ์และห้องน้ำให้กับผู้สูงอายุ ในปีพ.ศ.2561 ได้ดำเนินการเปลี่ยน “ส้วมซึม (ส้วมนั่งยอง)” เป็น “ส้วมแบบนั่งราบ” และติดตั้งราวจับในห้องน้ำ เพื่อความสะดวกและลดการเกิดอุบัติเหตุจากการใช้ห้องน้ำของผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวและโรคข้อเข่าเสื่อม จึงเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุลื่นล้มในห้องน้ำได้ง่าย

(2) การซ่อมแซมบ้านให้แก่คนยากจน ในปีพ.ศ.2563 ได้ดำเนินการซ่อมแซมบ้านให้แก่คนยากจน ซึ่งอบต.รำแดงได้นำเงินจากกิจกรรมทอดผ้าป่าฯ จำนวน 20,000 บาท และการของบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา จำนวน 20,000 บาท มาเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับซ่อมแซมบ้าน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว อาศัยแรงงานของคนในชุมชนร่วมกันซ่อมแซมบ้านจนสำเร็จ

ผลจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ให้ได้รับสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้บทบาทการเป็นผู้ให้และผู้รับของคนในชุมชน อันเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกันในระดับชุมชน

การอภิปรายผล

กิจกรรมทอดผ้าป่าฯ เป็นการจัดสวัสดิการที่ดำเนินการผ่านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ และประเพณีในชุมชน โดยกิจกรรมดังกล่าวมีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนจากฐานวัฒนธรรม ดังที่ภิญญา เวชยชัยและคณะ (2547) ได้กล่าวถึง คือเกิดจากการบูรณาการแนวความคิดการจัดการปัญหาขยะกับประเพณีการทำบุญของชุมชน เพื่อให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมีบทบาทร่วมในการทำกิจกรรมและการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของทุนทางสังคมที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ได้กล่าวถึง คือ คน สถาบัน และวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับความหมายของทุนทางสังคม ดังที่วรุฒิ โรมรัตน์พันธ์ (2548) กล่าวถึงสิ่งที่มีอยู่แล้วในสังคมและถูกนำมาใช้ในมิติที่หลากหลาย โดยมีการใช้ทรัพยากรที่มี

อยู่ในชุมชน ได้แก่ นักพัฒนาชุมชน คนในชุมชน โรงเรียน โรงพยาบาล และวัด ซึ่งเป็นบุคคล และสถาบันในชุมชน ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน สำหรับการดำเนินกิจกรรม ทอดผ้าป่าขยะฯ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นตั้งแต่การจัดการปัญหาขยะภายใต้แนวความคิดเดิมสู่แนวความคิดใหม่ ได้นำมาสู่การวางแผน การดำเนินกิจกรรม การติดตามและตรวจสอบผลจากกิจกรรม และการพัฒนากิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล โดยสอดคล้องกับวงจรการบริหารงานคุณภาพ ดังที่วีระพล บุตรีรัฐ (2543) กล่าวถึงวงจรบริหารงานสู่ความสำเร็จ ที่ประกอบด้วยวงจรPDCA

การจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนจากการดำเนินกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะฯ ซึ่งประกอบด้วย การปรับปรุงโถสุขภัณฑ์และห้องน้ำให้กับผู้สูงอายุ และการซ่อมแซมบ้านให้แก่คน ยากจน มีความสอดคล้องกับแนวคิดโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม ที่ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2547) กล่าวถึงการจัดสวัสดิการสังคมขั้นต่ำให้แก่กลุ่มเป้าหมายในสังคม เพื่อช่วยเหลือป้องกันมิให้ประสบ ภาวะทุกข์ยากลำบากเกินไป และสอดคล้องกับความหมายที่ธนาคารโลก และคณะกรรมการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก (สำนักวิเคราะห์และประสานแผนด้านคุณภาพคนและ สังคม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544) ได้ให้ความหมาย อย่างสอดคล้องกัน โดยครอบคลุมโครงการที่กลุ่มประชาชนจัดขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤต และคนจนผู้ยากไร้ นอกจากนี้ ผลการศึกษา ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัสพร สีด้วง (2561) ในการศึกษาการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ ผู้ด้อยโอกาสของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมสำนักงานเขตพระโขนง ซึ่งพบว่า มีการจัด สวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาส โดยการสงเคราะห์ค่าซ่อมแซมบ้านและค่าเครื่องอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็น วิธีการสงเคราะห์ที่พร้อมจะช่วยเหลือแก้ปัญหาสังคมและช่วยเหลือผู้เดือดร้อน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อบต.รำแดง ควรมีการกำหนดนโยบายการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม โดยให้กิจกรรม ทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการเพิ่มเติมกิจกรรมรูปแบบอื่น เช่น ธนาคารขยะเคลื่อนที่ในชุมชน และการจัดตั้งกองทุนขยะที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ตำบลรำแดงควรเพิ่มเติมการจัดกิจกรรมธนาคารขยะรีไซเคิล เพื่อนำมาสู่การจัดตั้งกองทุน สำหรับช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นการจัดสวัสดิการชุมชน โดยผ่านการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ที่มีอยู่ภายในตำบลรำแดง รวมถึงการศึกษาประเด็นการเข้าถึงสวัสดิการของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสใน ชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- จรัสพร สีตัง. (2561). *การจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมสำนักงานเขตพระโขนง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นจาก http://www3.ru.ac.th/mpaabstract/files/2560_1561203830_6014830041.pdf
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2547). *การพัฒนากระบวนการสวัสดิการ สำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พรรณทิพย์ เพชรมาก และคณะ (เรียบเรียง). (มปป.). *สวัสดิการชุมชนแก่น้อยอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน).
- วราวุฒิ โรมรัตน์พันธ์. (2548). *ทุนทางสังคม*. กรุงเทพฯ : โครงการสร้างเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- วิสา ตั้งนทีทวีผล. (2550). *สี่เสาหลักของระบบสวัสดิการสังคม*. สืบค้นจาก <http://www2.fpo.go.th:81/FIDP/Source/Article/Source/data.pdf>
- วีระพล บดีรัฐ. (2543). *PDCA วงจรสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *การเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักวิเคราะห์และประสานแผนด้านคุณภาพคนและสังคม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). *โครงการขยายการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้ด้อยโอกาสและคนยากจน. เอกสารประกอบการสัมมนา กลุ่มที่4 ยุทธศาสตร์การสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคม, 2-3*.
- อภิญา เวชชัย. (2547). *สวัสดิการสังคม ฉบับชาวบ้าน : แนวคิด นโยบาย แนวทางการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.